

ผลการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

อุษามณี จันทร์มีอัน¹ และ ปัทมาวดี เล่ห์มงคล¹

¹สาขาวิชาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบ
การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมาย
ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 27 คน โรงเรียนอนุบาลบ้านปิง (อำนาจเจริญอุปถัมภ์)
จังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบ
การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (จำนวน 16 แผน)
ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ
แบบ ก แปลโดย ฮาร์รี่ รังสินันท์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์
เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพ
โดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนทักษะความคิด
สร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งโดยรวม และรายด้าน

คำสำคัญ: กิจกรรมการเล่นสร้าง การวาดภาพประกอบ วัสดุเหลือใช้ ทักษะความคิดสร้างสรรค์
เด็กปฐมวัย

The Effects of Constructive Play Activity Provision with Drawing by Utilizing Reused Materials on Creative Thinking Skills of Young Children

Ausamani Chanmion¹ and Pattamavadi Lehmongkol¹

¹Program in Early Childhood Education Faculty of Education, Kasetsart University

Abstract

The objective of this research was to investigate the effect of Constructive Play Activity Provision with Drawing by Utilizing Reused Materials on Creative Thinking Skills of Young Children. The participants of this study consisted of 27 male and female young learners aged from 4–5 years, studying in the second semester of kindergarten 2, in the 2018 academic year, at Anuban BanBung School Chonburi. The instruments were 16 lesson plans, duration 8 weeks, 2 days a week. In order to study effects of constructive play activity provision with drawing by utilizing reused materials on creative thinking skills of young children, the Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A was implemented. Data were analyzed by mean, standard deviation, and content analysis.

Result indicated that young children who participated in constructive play activity provision with drawing by utilizing reused materials had higher scores on creative thinking skills after the experiment than before the experiment in all aspects.

Keywords: The Effects of Constructive Play Activity, Provision with Drawing, by Utilizing Reused Materials, Creative Thinking Skills, Young Children

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาในโลกมีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยหากสังเกตจะพบว่าการเปลี่ยนแปลงหลายหลายสิ่ง หลายหลายอย่าง เกิดจากผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ได้แก่ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องใช้ไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวก เครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงยานพาหนะในรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีในการควบคุมการทำงาน ทำให้มนุษย์ไม่สามารถหยุดความคิดหรือการกระทำให้คงที่ได้ เพราะยิ่งโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าใดต้องมีการคิดให้ก้าวไกลมากขึ้น ซึ่งอารี พันธุ์ณี (2547) ได้กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์” นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์นั้น มีคุณภาพมากกว่าความสามารถในด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดที่สามารถแสวงหา พัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประเทศชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มาก ก็ยิ่งมีโอกาสพัฒนาประเทศชาติ และเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น สอดคล้องกับ ศุภกุล เกียรติสุนทร (2549) อ้างอิงใน เบญจกาญจน์ ไส้ละม้าย (2558) กล่าวถึง ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์กับความสำเร็จของประเทศชาติว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง ประเทศใดมีบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นจำนวนมาก นับได้ว่ามีทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีความสำคัญต่อประเทศชาติ ซึ่งสามารถนำพาประเทศชาติของตนให้เกิดการพัฒนา และเจริญก้าวหน้าได้ในทุก ๆ ด้าน

ความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในตัวของคนทุกคนอยู่แล้ว โดยการที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้โดยเริ่มจากการตั้งคำถาม ชักถาม และเสาะแสวงหา เพื่อที่จะค้นพบความจริงหรือคำตอบด้วยตนเอง Guilford (1967) นักจิตวิทยาชาวอเมริกา ได้อธิบายว่า การคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดทางสมองที่คิดได้กว้างไกล หลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิด 4 ด้าน คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ และนอกจากนี้ Torrance (1965) ได้สนับสนุนว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ ด้วยการสอน ฝึกฝน และฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ Torrance ยังเสนอแนะอีกว่า ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่วัยวัย โดยเฉพาะในช่วงวัยเรียนหรือ 6 ขวบแรกของชีวิต ซึ่งเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ แต่จากที่ได้สังเกตจากเด็กส่วนใหญ่จะขาดกระบวนการคิดที่เกิดจากตนเองเป็นหลัก ส่วนใหญ่ความคิดของเด็กจะเกิดจากการเลียนแบบหรือทำตามแนวคิดที่เหมือนกับผู้อื่น โดยไม่มีการคิดค้นความคิดในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมหรือเป็นความคิดที่ริเริ่มจากตนเอง โดยกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กในช่วงวัยนี้ควรเป็นกิจกรรม

ผ่านการเล่น เพราะเป็นธรรมชาติของเด็ก การเล่นส่งผลให้เด็กมีการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลง ความคิดความเข้าใจ เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน การเล่นเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้มุ่งเน้น การแข่งขันเพียงอย่างเดียว แต่ควรคำนึงถึงว่าเมื่อเด็กเล่นแล้วได้ประโยชน์ รู้จักคิด รู้จัก การให้อภัย และเสียสละ ตลอดจน มีปฏิสัมพันธ์ ได้ทำงานร่วมกัน มีการวางแผนหรือการคิดริเริ่ม ในขณะที่เล่น โดยการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้มีความคิดสร้างสรรค์คือการเล่นสร้าง (Constructive Play) เป็นการเล่นโดยการใช้จินตนาการ ในการสร้างสรรค์ผลงานจากวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นการเปิดโอกาส ให้เด็กได้มีการวางแผน และออกแบบชิ้นงานในการเล่นด้วยตนเอง ในขณะที่เด็กเล่นอาจมี การสร้างแล้วหรือปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม หรือตามจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของ เด็กแต่ละคน ครูเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการช่วยเตรียมอุปกรณ์หรือ ให้คำแนะนำในบางสถานการณ์ เพราะการเล่นสร้างเป็นการเล่นที่เน้นความคิดของเด็กเป็นหลัก ให้อิสระ เป็นการเล่นที่เปิดกว้างในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ส่วนอุปกรณ์ของเล่นอาจใช้เป็นวัสดุ ที่เด็กสามารถหาได้ในชีวิตประจำวัน อย่างเช่นวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้เด็กได้เห็นประโยชน์ ของสิ่งของต่าง ๆ ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือเป็นของเล่นได้อีกครั้ง ทั้งนี้การจัด กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ได้คิดออกแบบชิ้นงานโดยการวาดภาพวางแผน ก่อนการลงมือทำกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับผลงานของตนเอง เพื่อให้ได้ผลงานหรือชิ้นงานตามจินตนาการหรือตามการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยไม่ปิดกั้น หรือจำกัดความคิดของเด็ก ส่งผลให้เด็กมีชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ รู้จักการแก้ปัญหาได้ ด้วยตนเองหากการทำชิ้นงานไม่เป็นไปตามที่ออกแบบไว้ เด็กจึงมีความกล้าคิดกล้าทำและ กล้าตัดสินใจในการทำงานมากขึ้น แต่ที่สังเกตเด็กส่วนใหญ่จะขาดกระบวนการความคิด สร้างสรรค์ เพราะถูกปิดกั้นให้ทำงานในรูปแบบเดียวกัน วิธีคิด และวิธีทำแบบเดียวกัน เด็กจึง ไม่มีการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กเมื่อเติบโตขึ้นก็จะมี การคิดหรือการกระทำ ในรูปแบบเดิม เพราะไม่กล้าคิดไม่กล้าทำ เพราะกลัวสิ่งที่ทำออกมาไม่เป็นไปตามแนวคิด ในรูปแบบที่กำหนดไว้

จากกรณีที่เด็กส่วนใหญ่ถูกปิดกั้นความคิดให้อยู่ในรูปแบบเดิม ๆ ไม่มีความกล้าคิด ริเริ่มในการตัดสินใจในการทำงานให้มีความแตกต่างจากผู้อื่น ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูผู้สอน ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลบ้านบึง (อำนาจเจริญ) จังหวัดชลบุรี ได้พบปัญหา ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความคิด สร้างสรรค์ ชอบผลงานหรือชิ้นงานโดยเลียนแบบผู้อื่น และทำผลงานในรูปแบบเดิมยังไม่มี ความคิดที่หลากหลาย เด็กยังไม่สามารถถ่ายทอดความคิดและจินตนาการของตนเองออกมา ได้อย่างเต็มความสามารถ แต่การที่เด็กจะแสดงออกถึงความคิดของตนเองได้นั้นต้องเปิดโอกาส ให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพตามความสนใจของตนเองเป็นหลัก โดยความสนใจของเด็กนั้นจะไม่ถูก

ข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และสถานที่เพราะการที่เด็กได้มีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีข้อจำกัด จะส่งผลให้เด็กเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และแสดงออกทางความคิดของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้การที่จะเกิดความคิดของเด็กได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือกิจกรรมที่เด็กชอบ และให้ความสนใจเป็นเสมือนการสร้างแรงจูงใจให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในช่วงแรกของการเริ่มต้นการเรียนรู้ของเด็ก จะเรียนรู้โดยผ่านการเล่นเป็นส่วนใหญ่ เพราะการเล่นเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด และเหมาะสมกับเด็กเป็นอย่างมาก คือการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ การเล่นเป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้แสดงออกทางด้านการกระทำและความคิด การเล่นยังเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ และพอใจ เด็กจึงมีความสุขและสนุกสนานเมื่อได้เล่น ซึ่งเป็นการสนองความความใฝ่รู้ของเด็กโดยตรง ไม่ต้องมีใครสอน โดยได้ศึกษาแนวคิดของชาวเยอรมัน ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการเล่น และพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กเกิดขึ้น นอกจากนี้ การเล่นนอกจากจะทำให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลิน และช่วยพัฒนากล้ามเนื้อแล้ว การเล่นยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาสมองในด้านการคิด (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2546) ดังที่ Piaget (1962) กล่าวว่าการเล่นของเด็กมีลำดับขั้นของพัฒนาการ ที่สอดคล้องเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เล่น

การเล่นสร้าง (Constructive Play) ก็เป็นอีกหนึ่งในรูปแบบการเล่นของเด็กที่เป็น การเปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระตามความคิด และจินตนาการ เป็นการเล่นที่ผู้เล่นสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเด็กนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองเข้ามารวมกัน การเล่นสร้างสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของเด็กในการรวบรวมอารมณ์ ความคิด และเหตุผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์จากการทำกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กผ่านทางการเล่น และเป็นแนวทางให้กับผู้ศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้นำกิจกรรมไปปรับใช้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนอนุบาลบ้านบึง (อำนาจครูประถม) จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นสร้างสรรค์ประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ด้าน ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดคล่องแคล่ว

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เป็นแผนที่ผู้จัดได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 1.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์
 - 1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาวางแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างสรรค์ประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งหมด 16 แผน ในแต่ละกิจกรรมเด็กได้ใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วัสดุเหลือใช้

ตารางที่ 1 กิจกรรมพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์

ครั้งที่	กิจกรรม	ทักษะความคิดสร้างสรรค์
1.	ทดสอบก่อนเรียน	
2.	กลองหรรษา	ความคิดริเริ่ม
3.	ปราสาทจากแกนทิชชู	ความคิดละเอียดลออ
4.	ลูกหุ่ยขยำมีบ้าน	ความคิดคล่องแคล่ว
5.	ยานพาหนะในฝัน	ความคิดริเริ่ม
6.	การคมนาคมของหนู	ความคิดริเริ่ม
7.	บ้านฉันบ้านเธอ	ความคิดละเอียดลออ
8.	สัตว์น้อยในป่าใหญ่	ความคิดคล่องแคล่ว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	ทักษะความคิดสร้างสรรค์
9.	สัตว์น้อยสัตว์ใหญ่	ความคิดละเอียดลออ
10.	สัตว์เลี้ยงแสนรัก	ความคิดริเริ่ม
11.	บ้านหนูอยู่ชลบุรี	ความคิดละเอียดลออ
12.	บางแสนดินแดนมหัศจรรย์	ความคิดคล่องแคล่ว
13.	ประเพณีวิ่งควาย	ความคิดคล่องแคล่ว
14.	อาชีพนี้ อยู่ไหนนะ	ความคิดริเริ่ม
15.	อุปกรณ์ใช้ในอาชีพ	ความคิดละเอียดลออ
16.	อาชีพในชุมชน	ความคิดคล่องแคล่ว
17.	ของใช้ในบ้านหนู	ความคิดริเริ่ม
18.	ทดสอบหลังเรียน	

1.3 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่ จำนวน 16 แผน ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และการประเมินผล

ขั้นนำ ครูนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง คำคล้องจอง นิทาน หรือปริศนา คำทายและร่วมสนทนากับเด็ก

ขั้นสอน ครูแนะนำชื่อกิจกรรม โดยแนะนำวัสดุที่ใช้ในการทำกิจกรรม และกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมจากนั้นให้เด็กวาดภาพประกอบการวางแผน ในการออกแบบชิ้นงานที่เด็กสนใจก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง จากนั้นให้เด็กสร้างชิ้นงานจากที่ได้ออกแบบไว้แล้ว โดยวิธีการสร้าง และต่อเติมจากจินตนาการของตนเองให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด

ขั้นสรุป เด็กเล่าถึงผลงานของตนเอง สนทนาถึงความแตกต่างของแต่ละชิ้นงานจากการออกแบบการลงมือปฏิบัติจริง โดยการวาดภาพประกอบว่าสามารถปฏิบัติได้ตามที่วางแผนหรือไม่ อย่างไร

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไขปรับปรุง โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้คะแนน IOC อยู่ในระดับ 0.67-1.00 แปลว่าสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ไปได้ และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ โดยให้ปรับสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับกิจกรรม

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก แปลโดยอารี รังสินันท์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A)

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีหลักดำเนินการ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยนำ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก แปลโดยอารี รังสินันท์ (2532) (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ชุดกิจกรรมไปทดสอบกับกลุ่มประชากรจำนวน 27 คน ใช้เวลาทดสอบชุดละ 10 นาที รวม 30 นาที วันละ 10-12 คน เป็นเวลา 3 วัน

2. นำแบบประเมินที่ได้ไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

3. ระยะทำการทดลอง ผู้ศึกษาได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึงเดือนมีนาคม 2562 ผู้ศึกษาจึงลงมือทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งทำการสอนทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี ในช่วงเวลาตั้งแต่ 10.00-10.45 น. รวมวันละ 45 นาที

4. ระยะหลังการทดลอง หลังจากกลุ่มประชากรได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ครบกำหนดแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดลองหลังการทดลอง (Posttest) โดยผู้ศึกษาให้กลุ่มเป้าหมายมาทำการทดสอบโดยใช้แบบประเมินชุดเดิมเป็นรายบุคคลจำนวน 27 คน ใช้เวลาทดสอบชุดละ 10 นาที รวม 30 นาที วันละ 10-12 คน เป็นเวลา 3 วัน

5. หลังจากนั้นนำแบบประเมินที่ได้รับไปตรวจให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

6. นำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการประเมินเชิงปฏิบัติการทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบคะแนนการประเมินเชิงปฏิบัติการทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา จากการสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรมของเด็กในแต่ละครั้ง แล้วนำข้อมูลแต่ละครั้งมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 คะแนนทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยรวม

(N =27)

การประเมิน	μ	σ
ก่อนจัดกิจกรรม	11.11	2.29
หลังจัดกิจกรรม	18.89	3.18

จากตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยของทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมก่อนการประเมินเท่ากับ 11.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.29 และหลังการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.89 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.18 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมหลังการประเมินสูงกว่าก่อนการประเมิน แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ สามารถพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ เพราะเด็กส่วนใหญ่มีคะแนนทักษะความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบวาดภาพ โดยใช้วัสดุเหลือใช้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเป็นรายด้าน

(N = 27)

ทักษะความคิดสร้างสรรค์	ก่อนจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม	
	μ	σ	μ	σ
1. ด้านความคิดริเริ่ม	3.22	1.05	6.96	1.34
2. ด้านความคิดละเอียดลออ	3.33	0.55	5.07	0.87
3. ด้านความคิดคล่องแคล่ว	4.56	1.15	6.85	1.35

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม คือ ด้านความคิดริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.22 ค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 6.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 1.05 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 1.34 ด้านความคิดละเอียดลออ มีค่าเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.33 ค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 5.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 0.55 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 0.87 ด้านความคิดคล่องแคล่ว มีค่าเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 4.56 ค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 6.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการจัดกิจกรรมเท่ากับ 1.15 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 1.35 คะแนนเฉลี่ยของทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยรายด้านหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม จะเห็นได้ว่าทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้านมีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงว่ากิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ช่วยให้เด็กมีคะแนนทักษะความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้สามารถพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดคล่องแคล่ว เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความคิดของเด็ก ให้มีความคิดริเริ่มชิ้นงานให้มีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น มีการใส่รายละเอียดให้มีความสวยงาม สามารถสร้างชิ้นงานให้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนดได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งการคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างหลากหลายวิธี ดังนั้นกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ นอกจากจะพัฒนาทักษะ

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และพัฒนาการด้านสังคมอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบ การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบ การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบ การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ ที่มีต่อทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ในช่วงเวลา 10.00-10.45 น. ในแต่ละกิจกรรมจะมีขั้นตอนการเล่นสร้างประกอบ การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ สื่ออุปกรณ์ และคำถามให้เด็กร่วมกิจกรรมในการออกแบบชิ้นงานให้มีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้สังเกตพฤติกรรมเป็นรายด้านของความสามารถของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ด้านความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดดัดแปลงผลงาน โดยการนำความรู้มาดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น และแตกต่างจากผู้อื่น โดยในช่วงแรก เด็กจะสร้างขึ้นงานตามแบบเพื่อน จะไม่สร้างตามความคิดของตนเอง จนครูต้องพูดกระตุ้นให้กำลังใจอยู่เสมอ เพื่อให้เด็กกล้าที่จะสร้างขึ้นงานด้วยตนเองให้มีความแปลกใหม่

2. ด้านความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความสามารถในการคิดเพิ่มรายละเอียดผลงาน ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น สามารถอธิบายให้เห็นภาพที่ชัดเจน จากครั้งแรกเด็กจะตกแต่งรายละเอียดได้ไม่มาก หรือให้รายละเอียดยังไม่ชัดเจน ครูต้องใช้คำถามกระตุ้นเกี่ยวกับชิ้นงานของเด็ก ในเด็กบางคนไม่สามารถตกแต่งชิ้นงานให้มีรายละเอียดที่เข้าใจ แต่สามารถเล่าว่า ในชิ้นงานของตนเองให้มีรายละเอียดอะไรที่น่าสนใจมากขึ้น

3. ด้านความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดในสิ่งที่ต้องการให้ได้มากที่สุดและสร้างขึ้นงานทันภายในเวลาที่กำหนด เด็กบางคนยังทำไม่ทันในเวลาที่กำหนด เพราะบางทีทำไปแล้วเด็กก็จะรู้แล้วทำใหม่ ทำให้ไม่ทันเวลา ต้องใช้เวลาในการทำหลาย ๆ ครั้งเด็กจึงจะสร้างขึ้นงานให้แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด

จากการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบ การวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีต่อทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 27 คน โรงเรียนอนุบาลบ้านบึง (อำนาจเจริญราษฎร์) จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดลออ และด้านความคิดคล่องแคล่ว ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ มีคะแนนทักษะความคิดสร้างสรรค์ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้สามารถพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อออกเป็น ดังนี้

1. กิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้

การจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และผ่านการเล่นโดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านการเล่น เพราะการเล่นเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ความคิดและจินตนาการของเด็ก เด็กสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ในลักษณะต่าง ๆ มีการใช้วัสดุเหลือใช้ที่เด็กและครูช่วยกันเก็บสะสมจากสิ่งที่ใช้แล้ว เพื่อนำเป็นสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม เด็ก ๆ ให้ความสนใจกับสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมนี้มาก ซึ่งกิจกรรมนี้นอกจากเด็กจะได้พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ เด็กยังได้พัฒนาในด้านอื่น ๆ อีกด้วย ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ จากการหยิบจับวัสดุต่าง ๆ ที่มีรูปทรงโดยไม่หลุดจากมือ เด็กได้พัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การหยิบวัสดุในการจัดวางในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการด้านอารมณ์-จิตใจ เด็กมีความสุข สนุกสนานในการเล่น สังเกตได้จากเด็กจะยิ้มมีความสุข สนุกและหัวเราะเมื่อลงมือทำกิจกรรม ด้านสังคมเด็กมีโอกาสได้เล่นร่วมกับเพื่อน มีการวางแผนเป็นทีมในการสรรค์สร้างสิ่งต่าง ๆ การแบ่งปันวัสดุต่าง ๆ ในการเล่นร่วมกัน รวมทั้งยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น สอดคล้องกับ ปิยนันท์ พูลโสภณ (2560) อธิบายว่าการเล่นสร้างว่าเป็นการเล่นที่ทำให้เด็กเรียนรู้ การรู้จัก คัดแปลง คิดยืดหยุ่น อีกทั้งยังช่วยฝึกให้เด็กเรียนรู้การรอคอย ฝึกความอดทน การเล่นสร้างจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการของเด็ก ถ้าครูจัดกิจกรรมการเล่นอย่างมีจุดประสงค์ และพร้อมที่จะให้การเล่นเป็นการเรียนที่สนุก การจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ จึงเป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่เด็กสามารถเรียนรู้ผ่านการเล่น และด้วยสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย และมีลักษณะรูปทรง ขนาด สีที่แตกต่างกัน ทำให้เด็กได้ริเริ่มสร้างชิ้นงาน ให้ความแปลกใหม่จากผู้อื่น มีการตกแต่งรายละเอียดให้สวยงาม สร้างชิ้นงานในเวลาที่กำหนด และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายวิธีด้วยตนเอง เป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดที่สามารถพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์เด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Piaget (1962) ในขั้นการเล่นที่สื่อความคิดความเข้าใจ (Reflective Stage)

2. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออและความคิดคล่องแคล่ว ของเด็กปฐมวัย

เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ในช่วงสัปดาห์แรก ๆ ยังไม่ค่อยดี เนื่องจากเด็กอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม ส่งผลให้ชิ้นงานยังไม่มีความแปลกใหม่หรือแตกต่างจากผู้อื่น ชิ้นงานที่ได้เด็กยังทำตามเพื่อน และในบางชิ้นงานเด็กยังไม่สามารถเล่าหรืออธิบายถึงรายละเอียดของชิ้นงานได้ แต่เมื่อเด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพโดยใช้วัสดุเหลือใช้ ช่วยส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ได้ดีขึ้นในระยะช่วงสัปดาห์ที่ 5 พบว่าเด็กส่วนใหญ่เริ่มมีความคิดริเริ่มมากขึ้นกว่าในสองครั้งแรกอย่างชัดเจน จากการสร้างมีความคิดแปลกใหม่ไม่เหมือนของเพื่อน โดยมีความโดดเด่นของชิ้นงาน มีความคิดละเอียดลออมากขึ้นกว่าในสองครั้งแรก สามารถปรับใช้วัสดุอุปกรณ์ได้หลากหลายในการสร้างชิ้นงาน ชิ้นงานเป็นรูปร่างแตกต่างจากเพื่อน โดยชิ้นงานมีความสมบูรณ์ สวยงาม และสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความมั่นใจมากขึ้น รู้ว่าสิ่งที่ตนเองสร้างคืออะไร เวลาครูถามสามารถตอบได้ ทันทีทั้งที่ และสามารถประดิษฐ์ชิ้นงานได้เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนดให้ เมื่อจัดกิจกรรมครบทั้ง 8 สัปดาห์ พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีความคิดริเริ่มแปลกใหม่ไม่ซ้ำเพื่อน และเสร็จทันเวลา เด็กมีความกระตือรือร้นในการสร้างชิ้นงานมากขึ้น โดยเฉพาะรู้จักว่าจะต้องสร้างชิ้นงานให้เสร็จเวลาไหน และยังมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างเช่นเมื่อการไม่สามารถติดได้ก็เลือกใช้เทปใสในการติดแทน หรือแม้แต่การคิดแก้ปัญหาในการที่วัสดุมีขนาดยาวเกินไป ก็หาวิธีการทำให้วัสดุชิ้นนั้นสั้นลง เพื่อให้เหมาะสมกับชิ้นงานตามที่ต้องการ ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพ รวมถึงการได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม การวางแผนในการทำกิจกรรม และเด็กได้ใช้ความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์โดยสอดคล้องกับ Bromfield (2009) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่าช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว และการเล่นที่ได้ นำวัสดุเหลือใช้มาสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ต่อยอดจากหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งในกิจกรรมครูจะนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการใช้เพลง คำคล้องจอง นิทาน หรือปริศนาคำทาย และร่วมสนทนากับเด็ก และจะให้เด็กเขาตามมุขเสรีตามความสนใจของเด็ก โดยที่ก่อนที่เด็กจะลงมือทำ เด็กต้องวาดภาพประกอบ เพื่อเป็นการวางแผน และออกแบบชิ้นงานของตนเองก่อนการเล่นสร้างทุกครั้ง ทำให้เด็กสนใจเกิดการเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติ และพบว่าช่วงสัปดาห์ท้าย ๆ เด็กมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านเพิ่มขึ้น และสนุกกับการทำกิจกรรมมากขึ้นสอดคล้องกับ Hurlock (1972) กล่าวถึง ความสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดความสนุกสนาน และความพอใจแก่เด็กและมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก จากการทำ

กิจกรรมที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน เป็นการทบทวนกระบวนการคิดของสมองในขั้นตอนต่าง ๆ เด็กได้ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม และนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสบการณ์ใหม่ จนเกิดเป็นความคิดใหม่ สอดคล้องกับ สมศรี วงษ์มณฑล (2552) ที่กล่าวว่า ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำความคิดเก่ามาปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่ ความคิดริเริ่มมีหลายระดับ ซึ่งอาจเป็นความคิดครั้งแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสอน แม้ความคิดนั้นมิใช่อื่นคิดไว่ก่อนแล้วก็ตาม ดังเห็นได้จากกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพ พบว่าในระยะแรกเด็กยังสับสนกับกิจกรรม แต่เมื่อได้รับการส่งเสริมติดต่อกันเป็นเวลาหลายสัปดาห์ พบว่าเด็กเริ่มเข้าใจวิธีการและเรียนรู้ สามารถนำความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งต่อไปให้แตกต่างกันได้ และจากการทดสอบก่อนการทำกิจกรรมจะเห็นได้ว่ามีเด็กที่คะแนนหลังการทำกิจกรรมเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเด็กมีความคิดทางด้านการริเริ่มที่มากขึ้นกว่าเดิม สามารถทำแบบทดสอบในด้านความคิดสร้างสรรค์ได้มีความแปลกใหม่กว่าก่อนทำกิจกรรมได้หลายรูปภาพ พร้อมทั้งยังตกแต่งให้รายละเอียดได้อย่างชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรใช้คำถามในการกระตุ้นขณะทำกิจกรรม ให้แรงเสริม เช่น คำชม เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจ และภูมิใจในผลงานของตนเองกล้าพูด และนำเสนอผลงานของตนเองได้มากยิ่งขึ้น
2. ครูควรทำข้อตกลงก่อนการทำกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพจากวัสดุเหลือใช้ทุกครั้ง อาจใช้คำถามระหว่างการทำกิจกรรมว่า ถ้าครูมีอุปกรณ์แบบนี้ เด็ก ๆ จะทำอย่างไรให้อุปกรณ์ที่มีเกิดลักษณะหรือรูปร่างใหม่
3. การประเมินการทดสอบก่อน-หลัง ควรเป็นผู้ประเมิน 2 คน เพราะจะได้คะแนนที่เที่ยงตรงกว่าการประเมินคนเดียว
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลควรมีการบันทึกเป็นวิดิทัศน์หรือวิดิโอ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ความชัดเจนมากขึ้น และยังสามารถเก็บไว้เป็นข้อมูลในการศึกษาข้อมูลต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ถ้าการจัดกิจกรรมการเล่นสร้างประกอบการวาดภาพไปทำการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ อาจจะใช้ตัวแปรตามที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในทักษะด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ด้านความร่วมมือการเป็นผู้นำผู้ตาม เพื่อความเชื่อมั่นในตนเองได้และการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ทักษะคณิตศาสตร์ การตระหนักรู้ในตนเอง เป็นต้น
2. ควรมีการติดตามผลในระยะยาวหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง เพื่อจะได้ทราบถึงทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กว่าเป็นอย่างไรในระดับต่อไป

3. ควรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ มาใช้ในการสร้างเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นน้ำเล่นทราย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เบญจกาญจน์ ไสละม้าย. (2558). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเรื่องอาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปิยนันท์ พูลโสภณ. (2560). *การพัฒนาการเล่น เพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21*. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(1), 20-27.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2546). *เกมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: พลิกลส์เซ็นเตอร์.
- สมศรี วงษ์มณฑล. (2552). *การจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบหุ่นเชิดมือที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อารี พันธมณี. (2547). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไยโหม.
- อารี รังสินันท์. (2532). *ความคิดสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- Bromfield, C. (2009). Promoting creative thinking through then use of ICT. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18, 367-378.
- Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Hurlock, E. B. (1972). *Child Development*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Piaget, J. (1962). *The Psychology of the Child*. New York: Basic Books.
- Torrance, E. P. (1965). *Rewarding Creative Behavior*. N.J.: Prentice Hall.